

LIJST DER BOEKJES DIE VOORRADIG ZIJN:

1. Drie maanden onder de sneeuw; 2. Zwarte Koo; 5. Aan de Molenbeek; 6. Een moedig meisje; 8. Het wonderlijk gezelschap; 9. De jonge vluchteling; 11. Het Kermis meisje; 12. Willem Tell; 13. Beter een lap dan een scheur; 14. Harten van Goud; 15. 't Verdronken land van Saaftinge; 17. De Zinneloozen te Gheel; 18. De hut op de Heide; 21. De Landlooper; 22. En toch feest; 23. St Niklaas in 't Veerhuis; 25. De Vriezeman aan 't Front; 26. Verdwaald en terecht; 27. De jongens van West-Roozebeke; 30. De verdronken stad; 32. 't Weesje van Brugge; 35. Het kindje van de Zee; 36. De Roovers van de Moeren; 37. De bezembinders van Kleit; 38. De vlucht in de Koffer; 44. De Gierigaard; 46. Broederliefde; 48. Eerlijk duurt het langst; 51. Een lastig geschenk; 52. Zonder Ouders; 56. In 't Bosch van Houthulst; 57. Nog gered; 58. Uit de oude Doos; 59. Dokter Jenner en Jenny; 61. Streng Winters; 64. De kinderen van den Zeeloods; 66. De kinderen van den Smokkelaar; 67. De Paaschklokken; 68. De Landverhuizers; 69. Leeuwte Van Damme; 72. Een moedig Kermisjongen; 76. Het Bultje; 77. De Pastoor van Lapscheure; 78. Samen uit; 80. Goed voor kwaad; 82. Vaderlandsche Verhalen; Naastenliefde; 86. De overwintering op Nova-Zembla; 89. Hoe Sinterklaas hielp; 90. In Grooten Nood; 91. Kerstmis aan Zee; 94. Het Spook; 95. De twee Weesjes; 97. De Vlucht; 102. Reinaert de Vos; 104. Denk aan moeder!; 107. Threesje; 110. Robinson Crusoe; 112. De Rooversjongen; 113. De Deserteur; 115. Onschuldig veroordeeld; 118. De Spion van den Molen; 121. Hoog bezoek; 122. De wonderlijke Zwaan; 123. Uit bange dagen; 125. De flinke Baanwachster; 128. De gelaarsde kat; 129. De Dochter van den Blauwer; 130. Met Vakantie; 132. Tinneke; 133. De Helden van Stekene; 134. Een onrechtvaardige gestraft; 137. Oom Tom; 142. Op 't oud kasteel; 143. De reis in de Wildernis; 144. Bij de Kabouters; 145. De Spionnen op den Toren; 146. De Jongen van Gaver; 148. De schat in de Duinen; 150. De smokkelaars van de Zee; 152. De schat in de mijn; 153. 't Graf in 't Bosch; 154. 't Berouw van den Strooper; 155. 't Kasteel Hoogdonk; 158. Van de hut naar 't Paleis; 159. Karel de Goede; 160. Na veel avonturen; 161. Gered door een Aap; 162. Jan Breydel; 163. De Slag der Gulden Sporen; 164. Van den Dood gered; 165. 't Bocheljongentje; 167. Van drie Roovers; 168. Een jonge Held; 169. Jacob van Artevelde; 171. Genoveva van Brabant; 172. Een avontuurlijke Reis; 174. Een vreeselijke avond; 175. De gevluchte slaaf; 176. In de vliegmaschine; 177. Een moedige vrouw; 178. Ontsnapt; 179. Valsch beschuldigd; 180. De Zoon van den Torenwachter; 182. De reis van Columbus; 186. Jack de Cow-boy; 189. De Held van Tremeloo; 191. De Cow-boy van Fort-Bell; 192. Jeanne d'Arc; 193. De wandelende Deur; 194. De avonturen van Geeraart; 195. Geeraart in Rusland; 199. De Wolf van Ghistel; 202. De Spaansche Furie; 203. De Boeteling van Veurne; 210. Het verwoeste Vlaanderen; 211. De vondeling van 't Regiment; 212. Betoonde Naastenliefde; 213. De IJslandvaarders; 214. Jongenshart; 216. Een dappere vrouw; 217. Ali-Baba en de veertig Roovers; 218. Groote Broer; 219. De jonge verstooteling; 220. Een kerstavond op de Prarie; 221. Leo's Nieuwjaar; 222. 't Gestolen kind; 233. De Roovers gestraft; 224. De Wildeman; 225. Het dolend melkmeisje; 226. De lotgevallen van den Wildstrooper; 227. Verdreven uit zijn land; 228. Moeder gered; 229. 't Dievenhuis; 230. De Schatgravers; 231. Een slechte Kameraad; 232. Bij de zakkenrollers; 233. Kleine Oorlog; 234. De Heldendood van Anneessens; 235. De Wandelende Jood in Vlaanderen; 236. Nelly van den Mijnwerker; 237. De Geldduivel.

— ELKE WEEK VERSCHIJNT EEN NIEUW BOEKJE. —

Druk R. Bracke-Van Geert Baesrode.

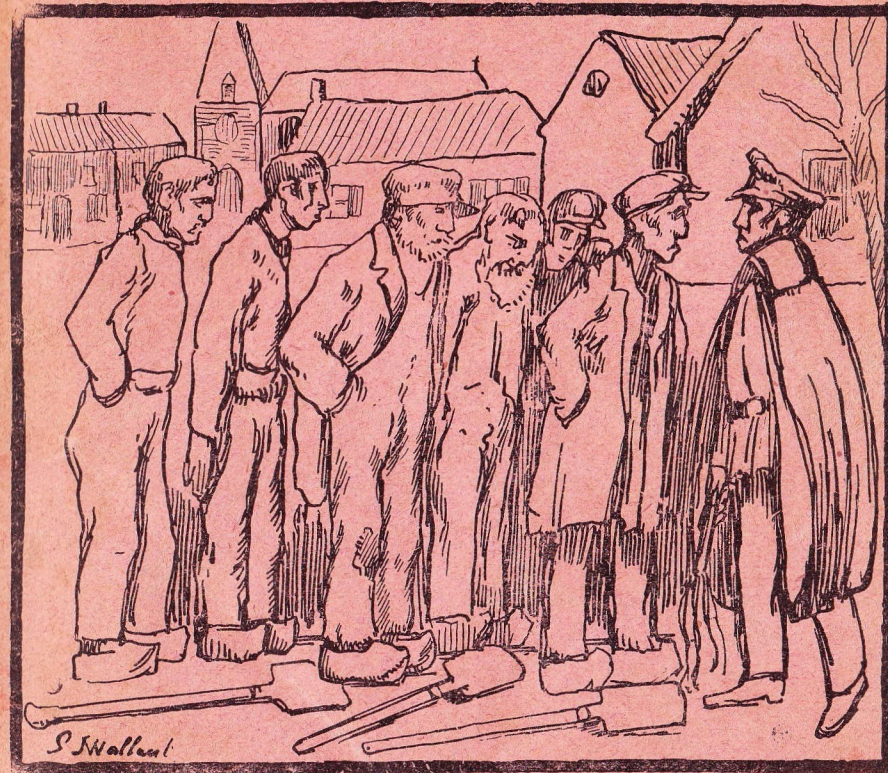
A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK

(Tweede druk)

Nr. 209

A. HANS

Spion voor zijn Land

Uitgave Hans-Van der Meulen, Contich.

Nr 209.

A. HANS.

Spion voor zijn Land

't Was oorlog in Europa. En ook in België werd hevig gestreden. De Duitschers waren meester in ons land, maar toch niet overal. Een hoekje van West-Vlaanderen, bij de Yser en de Ieperlei hadden ze niet kunnen veroveren, al trachtten ze van 1914 tot 1918 telkens weer het in bezit te nemen. Maar Belgen, Fransen en Engelschen verhinderden het.

In een hospitaal van De Panne, de bekende badplaats, was een meisje de gangen aan het dweilen, toen ze geroepen werd, omdat er bezoek voor haar was. Ze ging naar de spreekkamer.

— Fiel ! riep ze blijde uit tot een soldaat, haar broer.

— Dag Stiene, groette hij terug.

Ze hadden elkaar zoo lief, want vroeg waren ze wees geweest, en samen hadden ze hun lastig verdiend brood gedeeld, toen ze in vredestijd in 't groote woud van Houthulst woonden.

De geboortestreek was niet zoo ver weg, maar ze konden er toch niet komen, want de Duitschers waren er meester.

Fiel en Stiene hadden ze er zien komen en er waren toen treurige dingen gebeurd (1). Ze waren dan in 't geheim vertrokken en nu was Fiel al bijna vier jaar soldaat en werkte Stiene al dien tijd in het hospitaal waar gewonde strijders lagen.

Dikwijls zagen Fiel en Stiene elkaar en het meisje dacht, dat haar broer nu ook weer verlof had.

Maar Fiel zei dadelijk, dat hij maar een kwartiertje blijven kon.

— Ik moet ver op reis en zal een heelen tijd weg blijven, vertelde hij.

Stiene's gelaat betrok.

— Ge zoudt niet raden, waarheen 'k gezonden word, vervolgde Fiel. Naar onze streek!

— Naar Houthulst?

— Ja.

— Maar daar kunt ge nooit geraken...

— Niet langs den kortsten weg, van hier naar Dik-

muide en dan over Eessen, ha neen! Maar wel over Frankrijk, Engeland en Holland, den weg, die we omgekeerd volgden, toen we van ginder wegliepen.

— En wat moet ge er dan toch doen, Fiel?

— Luister, Stiene, maar spreek er met niemand over. Ik vertel het aan u alleen. De Duitschers hebben ons schoon bosch veranderd in een soort van vesting, met kanonnen, kruitmagazijnen, kampen en wat weet ik al. Vliegers hebben van uit de lucht daarvan wel iets gezien. Maar ze kunnen het niet goed onderscheiden. Als ze te laag zakken, worden ze door de Duitschers omlaag geschoten. Iemand zou dat van dichtbij moeten kunnen bespieden. En dat wil ik nu doen. Ik word er niet toe gedwongen, hoor! Dat is zoo bij mij opgekomen en ik sprak er van tot mijn luitenant. Die zei het aan andere oversten en ik werd bij hen geroepen. Ze vroegen, of ik dien tocht durfde doen. En ik durf, Stiene! Ik ga dus spioneren voor mijn land. Ik peins, dat binnen kort ons leger wil doorbreken. En gaarne zal ik meehelpen om ons volk ginder weer vrij te maken en de jongens uit de loopgraven thuis te brengen.

— Maar als de Duitschers u pakken?

— Ja, Stiene, dan zullen ze doen als in 1914 met onzen braven gebuur Ward. Dan schieten ze mij, als spion, dood. Maar ik kan hier in de loopgraven ook sneuvelen. Ik ben al twee maal gewond geweest.

— Fiel, 't is toch een gevaarlijke reize.

(1) Zie Nr 153: « Het Graf in 't Bosch ».

— Ik weet het wel. Maar ik zal voorzichtig en slink zijn. En ik ken de streek, en zal menschen vinden, die me willen helpen.

— O, Fiel, wat ge nu toch in uw hoofd hebt gestoken!

— Ja, ik heb er lang zitten over dubben. Als ons leger het land wil bevrijden, moet het door ons bosch en wie kan er daar beter dan ik den toestand verken-
nen? Is dat niet waar?

— Ja, maar...

— Toe, toe, kijk wat vroolijker, Stiene! Ik kruip wel door allerlei gaatjes, wees gerust. En binnen een maand ben ik terug.

— God geve het!

— Bid gij voor uw broer!

— Dat zal ik zeker doen. En wanneer vertrekt ge?

— Vandaag nog naar Calais en morgen steek ik naar Engeland over... Hoe eer weg nu, hoe beter!
't Zal me vreemd zijn mijn streek nog terug te zien. Zou dokter Velters nog leven, de brave man, die zoo veel goed deed aan de arme menschen?

— Maar we hebben toch gehoord, dat al ons volk vandaar verjaagd is!

— Wie weet, wie ik ontmoet te Thorhout of Roselare of in de dorpen daar rond!

Broer en zuster spraken nog even voort. En toen namen ze afscheid.

Stiene kon haar tranen niet weerhouden. Ze begreep dat haar broer in groot gevaar ging. 't Was

waar, hier aan 't front, konden kogels of granaatsche-
ven hem ook treffen. Ze had al veel arme jongens in 't hospitaal zien sterven. Maar dat onbekende van 't bezette land, waar Fiel eenzaam voort zou moeten sluipen, schrok haar toch nog meer af.

Innig omhelsde ze haar broer, die nu ook ontroerd was.

— Wie weet, zie ik hem ooit terug, snikte Stiene, toen ze Fiel nablikte en hij uit de verte nog eens wuifde.

II.

Een week later voer Fiel in den nacht op de Noordzee. De reis naar Holland werd bij donker gemaakt, want Duitsche oorlogsschepen uit Zeebrugge loerden op de vaartuigen. Ze hadden er al veel in den grond geboord.

Fiel stond aan dek. Er sliep trouwens niemand van de passagiers. Allen waren op hun hoede. 't Gevaar kon zoo plots opduiken. Elke reiziger had zelfs een reddinggordel om. Men was op alles voorbereid.

Fiel had in Engeland eenige dagen moeten wachten, want er voeren niet veel schepen naar Nederland. De dood loerde immers op zee, zoowel als op het land.

Fiel leunde over de verschansing. Nergens boorde een licht door het duister. En de jongen uit het woud van Houthulst kon niet begrijpen, hoe de kapitein hier

den weg vond, om morgenochtend in de haven van Rotterdam aan te komen.

Eensklaps trilde de boot geweldig, en Fiel hoorde kreten van schrik.

— We zijn getroffen door een torpedo ! klonk het. 't Leek Fiel onmogelijk, dat er een aanval was geschied. Hij kon niets van een vijand onderscheiden. Maar hij had gelezen van duikbooten, die onder in zee voeren, plots opdoken en dan zoo iets als een geweldigen kanonbal of granaat naar schepen schoten. En het flitste hem door het hoofd, dat dit ook hier moest gebeurd zijn.

Maar het was geen tijd om te mijmeren en ook bij Fiel laaide vreeselijke angst op, dat hij in dezen donkeren nacht op zee zou verdrinken.

— Stiene ! kreunde hij, want plots zag hij het beeld van zijn zuster.

— Naar de booten ! werd er geroepen. Vlug, het schip zinkt al.

Men had de passagiers bij het vertrek de reddingbooten gewezen en hun gezegd, dat ze daar, in geval van nood, moesten heenloopen.

Fiel dwong zich tot kalmte. Hij was weer soldaat, nu onder de bevelen van den kapitein, die zelf zeer bedaard bleef.

De reizigers, matrozen en scheepsofficieren gingen in de booten, de kapitein had zijn papieren genomen en verliet het laatst zijn post. De drie booten daalden neer en de touwen, die ze aan het zinkend vaartuig

verbonden, werden gekapt. De matrozen roeiden heen.

— Daar gaat onze boot ! riep er een.

En Fiel zag ook de donkere massa onder water verdwijnen. Wat was dat gauw gebeurd ! Een kostbare boot en gansch de lading vernield. Maar gelukkig waren de menschen gespaard ! Hoe dikwijls verdronken weerlooze scheepslieden en matrozen door die wreede daden ter zee. 't Was een afschuwelijke tijd.

De zee stond nog al ruw, en de reddingbooten geraakten van elkaar. Nu en dan spatte een golf in Fiels sloep uiteen en alle inzittende werden doornat. Ze hadden het koud, al was het toch eigenlijk een zomer-nacht.

— We kunnen toch niet ver van de Noord-Hinder zijn, meende de scheepsofficier, die het bevel voerde.

En Fiel hoorde nu dat de Noord-Hinder een Nederlandsch lichtschip was, dat altijd in zee lag, om de vaartuigen voor zandbanken te waarschuwen (1).

Als ze daar konden geraken, dan zouden ze hun kleeren droogen en iets warm te drinken krijgen. En vooral zouden ze daar veilig zijn en afgehaald worden door een staatsschip van Vlissingen.

— Maar ik zie nergens een licht van de Noord-Hinder, merkte een matroos op.

(1) Als de « Wandelaar », voor Blankenberge waarvan ge lezen kunt in Nr 207 : « De avonturen van David ».

— We zullen die richting uitvaren, hernam de officier. De andere booten doen het natuurlijk ook.

En Fiel begreep weer niet hoe die zeerobben den weg kenden.

Van den Duitschen onderzeeër was niets meer te bespeuren.

De matrozen roeiden heel den nacht, maar konden geen licht bespeuren. 't Was een droevige tocht. De officier liet wat beschuit uitdeelen en elk kreeg een glas drank, want in de reddingboot was ook wat voorraad.

Eindelijk brak de nieuwe dag aan. Het werd stilaan licht.

— Een zeil ! riep een matroos.

Fiel kon eerst niets onderscheiden. Hij had niet den scherpen blik over zee als het scheepsvolk dat nu een visschersboot ontwaarde. Maar wat later had Fiel ze ook in 't oog.

De passagiers wuifden met zakdoeken en de boot werd in de richting van het vaartuig gestuurd.

De visscher scheen de schipbreukelingen ook bemerkt te hebben, want hij veranderde zijn koers naar hen toe. En het duurde niet lang of de boot legde naast de sloep aan.

— Komt maar gauw aan boord, zei de visscher, die te Vlissingen thuis hoorde en in den nacht uitgevaaren was om in de zee bij Nederland zijn brood te verdienen.

— Op een mijn gestooten of getorpedeerd ? vroeg hij.

— Getorpedeerd ! klonk het terug.

— 't Komt op 't zelfde neer, een gemeene boel op zee, er zijn er van ons ook al op die helse mijnen gebleven. Allemaal gered ?

— Dat hopen we toch, zei de officier. We gingen in drie booten, maar zijn van elkaar afgeraakt. En we kunnen ze nog niet ontdekken.

— Misschien op de Noord-Hinder. Die is tegenwoordig de groote reddingsplank. Er zijn daar al veel schipbreukelingen hartelijk ontvangen en geholpen.

De schipbreukelingen gingen in de kajuit, waar de knecht van den schipper het lacheltje aanmaakte en koffie zette. De mannen deden hun bovenkleeren uit. Wat deed de warmte deugd ! Fiel ook bekam van den beroerden nacht.

De visscher voer wat rond in de hoop ook de andere booten te ontdekken. Wat later stak hij zijn hoofd naar beneden en zei :

— Ginds komt een marineschip uit Vlissingen. Ik zal er heen sturen.

De officier kleepte zich maar weer en ging aan dek. En na eenigen tijd legde de sloep aan bij een oorlogsschip van de Nederlanders. Deze waren echter vrienden en de kommandant vertelde, hoe er draadloos bericht was gekomen van de Noord-Hinder, dat men daar de inzittenden aan boord had van twee reddingsbooten der « Nijverheid ».

— Dat is van ons schip, zei de officier verheugd. Dus zijn onze makkers ook gered !

De schipbreukelingen gingen nu aan boord van het oorlogsvaartuig. Ze dankten hartelijk den visscher, die echter zei, dat hij wel een duivel zou zijn moest bij arme, rondzwalkende drommels in den steek laten.

Fiel en zijn lotgenooten kregen nu meer ruimte. De matrozen gaven hun kleeven en droogden de natte plunjes bij den stoomketel. Er werd brood en koffie opgediend.

Het schip stoomde naar de Noord-Hinder en haalde daar de overigen af. Het was na al de ellende een blij weerzien.

En vóór den middag nog stapte het geredde gezelschap aan wal. De reis was dus ook voor Fiel zeer avontuurlijk geweest, en de jonge man, die nu een burgerpak droeg, hoopte dat de verdere tocht gelukkiger zou zijn. Hij had er toch moed op.

Fiel vertrok dien dag nog met de veerboot over de Schelde naar Terneuzen en reed dan met den trein naar 't Sas van Gent. Hij had een brieven mee voor een landgenoot aldaar, die hem over den electrischen draad zou helpen, welke België afsloot.

Dit gebeurde reeds in de nacht, en een gids leidde Fiel naar een dorpje, waar een tram naar Gent reed. Fiel had te Sas van Gent een nagemaakt paspoort gekregen voor Gent.

Zijn oversten moesten alles per brief beredderd hebben, want dat paspoort lag klaar.

Fiel voelde zich wel wat vreemd, toen een Duitsch soldaat zijn papier nakeek. Maar die soldaat vond blijkbaar alles in orde. En het trammetje bracht met andere passagiers Fiel naar Gent.

Doch van hier moest hij zelf zijn weg zoeken, en hoe dichter hij bij het front zou komen, hoe moeilijker het werd.

Maar hij zou slim zijn en voorzichtig.

III.

Twee dagen later, op een avond, kwam Fiel in een klein logement te Roeselare. Hij was nu tot hier geraakt, vermomd als leurder, met garen en lint, en zulke dingen, welke hij zich te Gent aangeschaft had.

In het logement vroeg hij een slaappleatsje.

— Dat kan ik u geven, maar geen eten, zei de baas. We zitten zelf zoo kort.

— Ik heb nog wat bij mij, hernam Fiel.

Aan geld ontbrak het hem niet. Hij had bankbriefjes van zijn oversten gekregen en die waren in de voering van zijn jas genaaid. Zoo had hij onderwege bij een boer brood en spek kunnen kopen.

Fiel zat in de herberg en hoorde van de menschen daar, dat al een groot deel der bevolking van Roeselare naar Wetteren en zelfs naar de Kempen was gezonden.

Fiel deed onnoozel eenige vragen en vernam, dat de menschen van de dorpen in zijn streek verspreid waren naar alle zijden.

— De meesten, die hier nog verblijven, moeten voor de Duitschers werken, vertelde een der aanwezigen. Van waar komt ge vriendschap, dat ge er zoo weinig van weet? vroeg hij aan Fiel.

— O, ik leur een beetje overal.

— En laten de Duitschers u doen?

— Ik mijd ze zooveel ik kan...

— Aan uw taal te hooren, zijt ge toch van de streek.

— Ik heb vroeger tegen Diksmuide gewoond, aan 't bosch van Houthulst.

— Wel, hier komt er nog een slapen van Houthulst, Pee Ruisen...

Fiel ontroerde even. Pee Ruisen was een oude schoolkameraad. En die zou hem zeker dienst kunnen bewijzen.

Ongeduldig wachtte Fiel. 'tDuurde nog vrij lang eer een lange, magere man binnen kwam. En dadelijk herkende Fiel in hem zijn dorpsgenoot.

— Daar is een parochiaan van u, zei de waard tot Ruisen, en hij wees naar Fiel.

— Pee, kent ge me nog? vroeg Fiel.

Ruisen keek eens goed.

— Fiel, gij! riep hij uit. Maar jongen, het is lang geleden dat ik u nog gezien heb!

— Ja! die oorlog, hé...

— Zwijg er van, man! Wat een ellende! En wij,

die zoo geestig in ons bosch woonden. Maar waar hebt ge al dien tijd gezeten ?

— Een beetje overal.

— Ja, onze menschen zijn naar alle kanten uiteen gejaagd. Maar, 't is waar, gij waart al vroeg de pijp uit...

— Ja, omdat ik met Stiene, mijn zuster, Ward had begraven, ge weet wel, Ward die neergeschoten was en drie dagen in het dorp te kijk moest liggen...

— Ja, ja... nu weet ik het weer. De Duitschers waren kwaad, omdat het lijk al met eens verdwenen was.

— Ward had veel voor mij en mijn zuster gedaan, toen we weezen waren en we hebben hem eerbiedig begraven.

— En wat steekt ge nu uit ?

— Wat leuren en rondloopen.

— Ja, en zien door de kwade dagen te geraken.

De waard moest even naar de keuken. Andere lo-geerders waren naar bed. Fiel en Pee Ruisen bleven even alleen.

— Pee, zei Fiel zacht, vraag niet veel, dat de herbergbaas het hoort. Ik moet morgen eens ernstig met u spreken, zoo onder ons.

— Ik heb het al begrepen, dat ge geen gewone leurder zijt. Maar de baas hier is in alles te vertrouwen. Hij heeft al veel gasten weggestoken, gevluchte krijgsgevangenen en andere dompelaars.

— Mag ik tot hem vrij spreken ?

— Zoo goed als tot mij.

— Ik heb raad noodig.

— Kom mee in de keuken. De bazin is als de baas. Als de Duitschers moesten weten, wat ze al gedaan hebben, dan vlogen man en vrouw minstens naar een gevangenis in Duitschland.

Pee Ruisen leidde Fiel in de keuken en deze vertelde nu, waarom hij zich hier in de streek bevond.

De waard, zijn vrouw en Pee keken hem met bewondering aan. Ze vonden Fiel een moedigen kerel. Hij was dus soldaat van 't Belgisch leger en nu spion voor zijn land.

Ja, ze zouden hem helpen. Maar hoe ?

— Ik heb al iets bepeinsd, zei Fiel. Ik heb daar gehoord, dat er burgers voor de Duitschers moeten werken.

— De een moet en de ander doet het vrijwillig, om wat te verdienen, sprak de waard.

— En waar werken ze ?

— Aan 't front. Ze maken er loopgraven, bouwen barakken voor de soldaten, kappen boomen omver en wat weet ik al.

— Als ik ook een tijd zoogenaamd ging werken, zou ik daar veel kunnen afspieden ? hernam Fiel. Ik heb nu verstand van stellingen, kanonnen en al het oorlogstuig.

— Dat is een gedacht, zei de waard.

— Maar, hoe geraak ik bij de ploegen arbeiders ? Ik heb hier wel een papier.

En Fiel toonde het nagemaakt paspoort voor Gent.

— Maar dat is genoeg, oordeelde de waard. Ga daarmee naar het Duitsch bureel. Ze zien de vrijwilligers gaarne komen, omdat de opgeëischten dikwijls koppig zijn.

Het plan werd nader besproken en laat nog zat het groepje bijeen. Fiel moest ook veel vertellen van het eigen legertje, ginder achter den IJzer.

Den volgenden morgen reeds wees Pee Ruisen, waar het bureel van den arbeid was. En Fiel meldde zich aan. Weer bonsde hem 't hart. Een officier keek het nagemaakte paspoort in. Hij moest eens weten, dat het niet echt was en er een Belgisch soldaat voor hem stond. Dat had Fiel het leven gekost.

— Ge komt dus naar hier om te werken? vroeg de officier.

Fiel knikte.

— Wat kunt ge doen?

— Goed graven... Ik heb veel bij de boeren ge- diend.

Fiel zou het liefst aan de loopgraven worden gesteld. Daar kon hij het meest bespieden.

De officier keek hem nog eens aan; de jonge man had het gevoel alsof die Duitsche overste hem toebulderen zou: « Ge zijt een spion! »

Maar dat gebeurde gelukkig niet. De officier liet een kaart voor Fiel gereed maken.

— Morgen te zes uur hier komen en met een groep vertrekken! klonk het.

En zoo was Fiel aanvaard.

— Werken voor den vijand, mompelde hij, toen hij heen ging. Die dikzak moest 't eens weten! Werken voor mijn land, ja!

Pee Ruisen wachtte aan den hoek.

— 't Is gelukt, zei Fiel zacht.

— Zooveel te beter.

Fiel vertelde, hoe het gegaan was.

— 't Is toch of ge nu in een muizenval zit, sprak Pee.

— Ja, maar ik kruip er wel uit.

— Op de vrijwilligers wordt er minder scherp gelet, dan op de gedwongen.

— Ik steek de pijp wel uit, als ik genoeg weet.

Ze keerden naar de herberg terug. De waard was ook tevreden over het verloop. Hij gaf aan Fiel oude kleeven. En zoo verbeidde de spion den volgenden dag.

IV.

En den volgenden morgen om zes uur was Fiel op zijn post. Met andere werklieden werd hij naar een tram geleid, die kort daarna in de richting van het front vertrok.

Fiel voelde zich vreemd te moede... Hij, de soldaat van den IJzer, stond nu onder bevel van een Duitsch officier.

De tram stopte in een dorpje. En hier moest de ploeg van Fiel er uit...

Wat verder stonden eenige havelooze, vermagerde Vlaamsche mannen. Een officier schreeuwde ze toe.

— Die willen niet werken, zei iemand tot Fiel. Elk morgen worden ze er toe aangezet. Maar ze blijven weigeren. Ze krijgen weinig eten en veel slagen.

Fiel bewonderde de kerels, die liever mishandelingen ondergingen, dan te arbeiden tegen hun land. Men kon het hun aanzien dat ze uitgehongerd werden.

— En zulk onrecht mag nu allemaal bestaan, mompelde Fiel.

Hij was zelf teleurgesteld, dat hij nu reeds uit de tram moest. Zoo ver nog van het front. Hier viel voor hem niets te bespieden.

Maar daar kwamen twee groote vrachtauto's en ze laadden Fiel en zijn makkers op, die een kant uitmoesten langs waar de tram niet reed.

En Fiel keek vreemd op. Hij vond zijn streek terug, maar hoe heerlijk zag zij er uit.

Hij kwam aan zijn bosch en hij had wel kunnen weenen. Gansche gedeelten waren uitgeroeid. Oude, dikke boomen lagen geveld en werden tot planken gezaagd. Prachtige dreven waren verdwenen.

— O, ze veranderen ons land in een woestijn, dacht Fiel met hartzeer.

De auto's volgden wegen, belegd met steengruis van neergeschoten of afgebroken huizen. 't Was overal ruine en puin.

De auto's stopten en de mannen stegen er uit. Ze kregen spaden en werden naar een plaats gebracht, waar ze putten moesten maken. De Duitschers zouden daar betonnen hokjes bouwen, waarin machiengeweren werden geplaatst.

En al die hokjes op een rij vormden een stelling. Als het leger van de overzijde naderde, zou uit al die versterkingen de dood hen bestoken. En achter de stelling stonden dan nog zware kanonnen.

— Hier zal ik mijn oogen den kost geven, dacht Fiel.

Hij moest nu graven, maar hij voerde niet veel uit. Een onderofficier, die toezicht hield, lette er niet veel op. De man scheen zelf moedeloos. De Duitschers waren niet opgewekt. Een groote aanval in Zuid-Vlaanderen en in Frankrijk, waarvan ze zooveel verwacht hadden, was weeral mislukt. Het kon nu niet lang meer duren. Er kwam gebrek in 't Duitsche leger.

's Avonds moesten de werklieden in een barak slapen, op met stroo gevulde zakken.

Fiel bleef niet liggen. Toen allen om hem heen ronkten, sloop hij naar buiten. En hij zwierf den heelen nacht rond. Hij hoorde 't kanon van 't eigen leger en dacht aan zijn makkers. Ze waren eigenlijk zoo dicht bij en toch zou hij weer een groote reis moeten doen, om hen te bereiken.

Fiel keek alles goed af, verborgen achter struiken en heesters. Hij onderzocht waar er opslagplaatsen waren

van munitie, waar de grootste kanonnen stonden en al zoo meer.

Hij meed de schildwachten. Moesten die hem verrast hebben, 't zou gauw gedaan geweest zijn met den spion...

Tegen den morgen was hij in zijn barak terug en vond hij nog wat rust.

Niet alle nachten ging Fiel uit. Hij moest zijn krachten behouden en dus ook slapen. Maar toch gunde hij zich weinig rust. En hij sloop steeds verder.

Zekeren morgen zei een werkgezel, een ruwe kerel, met een dronkaardsgezicht, tot Fiel :

— Waarom zijt gij vannacht buiten geweest ?

— Ik ? vroeg Fiel, wat verschrikt.

— Ja, ja, ge moet het niet afliegen. Gij zijt niet hier om te werken, want ge voert niet veel uit.

— Waarom zou ik dan komen ?

— Dat weet gij beter dan ik ! Als ge spionage doet worden we allemaal gestraft. En ik wil geen honger lijden.

— Spionage ! Ge zijt gek...

Fiel wendde zich van den kerel af, maar begreep, dat hij op zijn hoede moest zijn, want helaas, alle landgenooten waren niet te vertrouwen.

Fiel werkte dien dag wat meer. Hij merkte, dat de man met het dronkaardsgezicht dikwijls naar hem keek. Die kerel scheen een slaaf van de Duitschers. Hij vloog op hun wenken en was vleierend beleefd.

Weer werd het avond. De mannen hadden hun sober maaltje genuttigd en zouden gaan slapen.

Twée soldaten namen Fiel vast en zeiden :

— Ge moet eens mee !

— Waarheen ? vroeg Fiel verschrikt.

— Dat zult ge wel zien.

Fiel keek naar den man, die hem verklapt moest hebben en daar met grijnzende tronie stond.

De arme spion had het gevoel, dat alles verloren was met hem. Hij stapte tusschen de soldaten voort, vlug peuterde hij in de voering van zijn jas, haalde er een klein papier uit en stak het in den mond. Maar een der soldaten zag het en zei iets tegen zijn maat. Ze grepen Fiel vast en trokken zijn mond open. De jongen trachtte nog het papiertje door te slikken, maar dat lukte niet. Een der soldaten greep het bijtijds.

— Gemeene spion, zei hij. Hier is het bewijs...

Nu begreep Fiel, dat hij verloren was. Hij dacht aan Stiene. Ze zou hem niet meer terug zien. En hij peinsde ook aan zijn makkers in het leger. Zijn taak mislukte. En hij zou sterven, hier in zijn jammerlijk, gehavend bosch.

Maar hij wilde zich fier houden.

De soldaten brachten hem bij een officier en gaven het briefje. Er stonden aantekeningen op, fijn geschreven, over de kanonnen en stellingen.

— Ha, een spion ! riep de officier kwaad uit.

Fiel kon 't niet ontkennen, maar hij weigerde te vertellen, voor wie hij dit werk deed of hoe hij in België

was gekomen, al dreigde de Duitscher hem te laten dood schieten...

De officier werd plots vriendelijker.

— Gij zijt nog zoo jong om te sterven, zei hij. Ge kunt uw leven redden. Ge komt natuurlijk van de andere zijde. Vertel me eens van uw leger, al wat ik vraag. En dan redt ge uw vel.

— Mijn land verraden, nooit ! schreeuwde Fiel.

— Ge ligt dan liever morgen onder den grond ?

— Ja, veel liever... Doe geen moeite meer, ik zeg u niets. Ik kan sterven voor het recht...

De officier liet Fiel zijn kleeren uittrekken. De voering werd losgescheurd. Fiel had zijn geld te Roese-lare gelaten. De soldaten vonden niets meer. Nog eens trachtte de officier Fiel te bewegen mededeelingen te doen. Het was te vergeefs. Hij gaf den jongen man klappen en stampen, om hem aan 't praten te krijgen.

Fiel riep, dat het laf was een weerlooze te slaan.

— Ge kunt vannacht nog eens nadenken ! Spreekt ge morgenochtend niet, dan gaat ge tegen een boom... en pief, paf... 't is uit met u, verzekerde de officier. wiens Duitsch Fiel toch goed verstond.

De spion werd in een houten hok gebracht, waar hij op den vloer moest zitten. Een schildwacht stond vóór de deur.

Droevig lot ! En Fiel begon te weenen. Hij hield natuurlijk van het leven, dat hem zoo lokte. Maar zijn land verraden, nooit ! Hij dacht weer aan Stiene !

Wat zou ze innig bedroefd zijn, als hij niet meer weer keerde.

En morgen ! O, het moest wreed zijn tegen een boom geplaatst en neergeschoten te worden...

Het was duister in het hokje... Fiel tastte aan de muren. Zou er geen kans zijn nog te vluchten ? De gevangenis bleek flink getimmerd en deugdelijk gesloten te zijn.

En triestig zonk Fiel weer neer. Ontsnappen kon hij niet en spreken zou hij niet. Dus moest hij morgen sterven.

Hij vouwde de handen en bad.

De nacht daalde over het bosch van Houthulst. De kanonnen huilden. Soms waren er slagen dicht bij. Het waren vliegers, die bommen lieten vallen en het Duitsch afweergeschut, dat op hen vuurde...

Fiel bad voort. Hij bereidde zich voor op den dood. Traag verstreken de uren....

De deur werd geopend. Iemand trad binnen. Fiel rees op. Kwam men hem nu reeds halen ? 't Was toch nog geen dag...

— Niet luid spreken, fluisterde de binnen gekomene in het Vlaamsch. Ik ben de schildwacht. Gij moet morgen sterven... Maar ik wil u redden...

Fiel's hart bonsde van hoop. Zou er nog uitkomst zijn.

— Gij kent de streek, gij weet waar de grenzen zijn, fluisterde de Duitscher.

— O, ja...

— Ik heb genoeg van al de ellende hier en wil deserteeren naar Holland. We zullen er samen heen gaan...

— Ja, ja, ik ken goed den weg...

— Kom dan... Maar voorzichtig...

Bevend van ontroering verliet Fiel het hok. Hij droomde toch niet? Maar neen, hij ademde de frische lucht en sloop achter den Duitscher aan.

Ze meden andere schildwachten. Maar eensklaps klonk het:

— Halt!

En Duitsche gendarmen omringden de twee vluchtelingen. Ze wilden geen uitleg hooren. Er deserteerden veel Duitsche soldaten en de gendarmen hielden streng de wacht. Bij aanhoudingen luisterden ze niet naar allerlei verklaringen.

— Dat zal de overste onderzoeken, zei hun aanvoerder.

De deserteur en Fiel wilden zich verzetten: maar ze konden het niet lang uithouden. Ruw werden ze geboeid en ze kwamen weer in 't hok terecht, waaruit Fiel met groote hoop was vertrokken.

— Mislukt, zei de Duitscher somber. Morgen sterven...

— Gij ook?

— O ja... Geen genade... En ik heb een vrouw en drie kinderen! O, die vervloekte oorlog... We tellen niet meer dan beesten...

Hij barstte in tranen uit. Fiel had medelijden met

hem. Een vrouw en drie kinderen... Ja, dan was het nog moeilijker om uit het leven te scheiden.

Spoedig brak de morgen aan. En het heerlijk licht drong ook tot in de gevangenis door. 't Leven lokte nog sterker.

De Duitscher stormde soms in woede tegen de muren op en beukte ze met zijn vuisten. De gendarmen hadden hier aan de deur toch de boeien van de gevangenen afgedaan.

Maar voor het hok stond een dubbele wacht.

Eerst werd Fiel afgehaald. Hij verscheen weer voor den officier.

— Ge waart bijna weg, hé, zei deze. Maar zoo gemakkelijk gaat dat niet. Wat is de schildwacht u komen zeggen?

— Daarop antwoord ik niet, sprak Fiel.

— Zoo koppig!

— Ik ben nooit een verrader geweest en zal er nooit een worden.

— Ge weet, hoe ge uw leven kunt redden!

— Door mijn land en mijn volk te verloochenen! Ge zet den soldaat gevangen, omdat hij zijn post verliet. Van mij vraagt ge wel ontrouw aan mijn land...

— Ge weigert dus mij medeelingen te doen?

— Ja!

— Binnen tien minuten sterft ge dan.

— 't Zij zoo... Ik verzoek u om een priester, zei Fiel ernstig.

— Die is er niet...

— Ge kunt me toch niet weigeren geestelijke hulp te ontvangen...

— 't's oorlog... Houd u klaar... nog tien minuten...

De officier verliet het bureel. Soldaten omringden Fiel, die in een hoek op de knieën zank en bad. 't Was een aandoenlijk gezicht. De soldaten hadden ook medelijden met dezen jongen man.

De officier keerde terug.

— Leidt hem ! gebood hij.

— Stuur me naar een gevangenis, maar dood me niet. Na den oorlog, als het menschedom weer tot verstand komt, zult ge er voorzeker veel spijt van hebben, sprak Fiel.

— Spionnen worden terechtgesteld. Dat gebeurt overal. Maar ik erken, dat ge een dappere man zijt...

— En ge hebt me gisteren geslagen !

— Om u te doen spreken... Het is tijd...

Fiel stapte tusschen de soldaten voort. Buiten stonden er andere. Ze hielden hun geweren gereed.

— Daar tegen dien boom ! beval de officier.

Fiel zag zijn bosch, zag de zon, het blijde licht. Tranen welden in zijn oogen.

— O, Stiene... tot in den hemel, sprak hij.

Moedig schreed hij naar den boom... In de lucht was er geronk. Daar zweefden vliegtuigen. Plots schoten kanonnen naar hen... Bommen vielen. Een barstte vlak bij open. De scherven troffen twee soldaten,

die met een kreet neerstortten. De anderen met den officier vooraan, vluchtten naar een onderstand.

Fiel schoot als een pijl uit een boog weg. Gelukkig was hij nog niet aan den boom gebonden. Het bosch van Houthulst werd van verscheidene zijden uit de lucht bestookt. Ieder zocht een goed heenkomen. Ook de werklieden renden dooreen. Fiel maakte van dien toestand gebruik. Hij geraakte uit het bosch, snelde over een akker. Het ging om zijn leven... Verder matigde hij zijn haast. Hij stapte bedaarder, hoe zijn hart ook bonsde. Een heel eind van 't bosch werd hij aangesproken door een patroelje. Hij toonde kalm zijn werkkaart. Vrijwillige arbeider... Neen, die zou niet vluchten. Die kwam van zijn taak... Fiel mocht verder en bereikte Roeselare.

De waard van de herberg hoorde zijn wedervaren.

— Maak, dat ge verder komt, zei hij. Neem uw leurderskorf weer op.

Fiel kreeg zijn geld terug... En een kwartier later reisde hij van Roeselare naar Gent. Hier overnachtte hij. 's Morgens nam hij met zijn paspoort de tram naar 't Noorden. En 's avonds bracht een gids hem weer over de grens. Hij had een uitstekend geheugen en te Sas van Gent, maakte hij al zijn aantekeningen, die zeer belangrijk waren.

Hij was waarlijk wel als van den rand van het graf ontsnapt en hij had zijn taak vervuld. De landgenoot, die hem hier geholpen had, zou zorgen, dat de papie-

ren met de inlichtingen dadelijk verzonden werden. Fiel moest nu eerst rust nemen.

Twee dagen later was Fiel aan 't wandelen, toen Nederlandsche soldaten een Duitsch krijgsman opbrachten. Deze was over de grens gekomen in den nacht. Hij deserteerde, zooals er velen deden.

Fiel herkende in hem den soldaat, die met hem had willen vluchten. Hij kon even met hem spreken. De soldaat keek verrast op. Hij vertelde dat hij bij den bomaanval juist naar een auto geleid werd om vervoerd te worden naar de stad, waar de krijgsraad zetelde. Van de verwarring had ook hij gebruik gemaakt om te vluchten. Over dag stak hij zich weg, bij nacht reisde hij. Met zijn laatste geld had hij een gids betaald, die hem over de draadversperring hielp.

Die versperring was gevaarlijk, want wie aan de met electriciteit geladen draden haperde, bliksemde dood.

De Duitscher werd tot aan het einde van den oorlog, in een kamp te Bergen bij Alkmaar, in de provincie Noord-Holland, geïnterneerd.

Lang bleef Fiel niet te Sas van Gent. Hij kon aan zijn oversten nog veel mondelinge inlichtingen geven.

Hij vertrok dus zoo gauw hij uitgerust was.

De zeereis verliep nu beter, al was het weer een gevaarlijke tocht. Maar er vertrokken vier booten tegelijk, en een eind in zee, wachtten Engelsche oorlogsschepen om ze te begeleiden.

Op een avond kwam Fiel in de Panne aan. Hij ging

naar het hospitaal. Hij was al bij zijn oversten geweest, die hem zeer prezen voor zijn durf en moed.

Zijn inlichtingen waren zeer kostbaar.

Nu had hij een week verlof.

— Fiel ! juichte Stiene, toen ze geroepen werd en haar broer zag.

Wat waren beiden verheugd.

— God heeft uw gebeden verhoord en mij veilig terug gebracht, zei Fiel.

Stiene kreeg eenige uren vrij en ging met haar broer uit, die veel mee te deelen had.

Na een week keerde Fiel in het leger terug.

De soldaten merkten, dat alles gereed werd gemaakt voor een grooten aanval.

En deze brak los in September.

Ons leger veroverde het bosch van Houthulst, waar helaas ! veel arme jongens sneuvelden, in die dagen der bevrijding. De Duitschers vluchtten.

Oostende, Brugge, Roeselare, Thielt werden veroverd, dan Kortrijk, Deinze, Oudenaarde. Franschen, Engelschen, Amerikanen hielpen mee.

O, het ging nog wreed toe in ons landje ! Ook veel burgers aan Leie en Schelde kwamen door granaten en stikgassen om. Op 11 November 1918 werd het wapenstilstand.

Hoe Fiel en Stiene weer te Houthulst terug keerden, vertellen we in het volgend boekje.

EINDE